

Prirodna bogatstva hrvatskih regija

Današnji hrvatski krajobraz oblikovale su prije nas mnoge generacije koje su na različite načine obrađivale zemlju. No rezultat obrađivanja zemlje nije samo ruralni krajolik koji odiše ljepotom nego i bogatstvo svježih hrane i domaćih poljoprivrednih proizvoda.

Poljoprivreda je temelj gospodarskog razvitka svih europskih zemalja, pa tako i Hrvatske, a definira se kao gospodarska grana koja se bavi uzgojem biljaka i životinja radi proizvodnje proizvoda koji primarno zadovoljavaju prehrambene potrebe stanovništva¹. U Europi ruralna područja čine više od 77% površine, od čega je 47% udio poljoprivrednog zemljišta, a 30% šuma², te na tom području živi gotovo polovica stanovništva Europske unije. Na razini Hrvatske, prema podacima iz 2017., površina poljoprivrednog zemljišta bila je 27,3%, a šume su se prostirale na 48,8% površine.

Površina voćnjaka u porastu

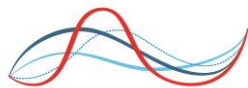
Hrvatska obiluje različitim ekološkim sustavima, a spomenute poljoprivredne površine koriste se na raznovrsne načine. Tako se u 2017. poljoprivredna površina, točnije 54,5% nje, najčešće koristila za oranice i vrtove. Na toj površini najčešće su se sijale žitarice: čak je 56,6% korišteno za te kulture. Uz oranice i vrtove, veliki postotak korištenoga poljoprivrednog zemljišta odlazi i na trajne travnjake (40,6%), dok na trajne nasade odlazi tek 4,8%, a na povrtnjake 0,1% korištene poljoprivredne površine.

Trajni nasadi dijele se na voćnjake, vinograde i maslinike, rasadnike te košaračke vrbe i božićna drvca. Među voćnjacima, vinogradima i maslinicima najviše korištene poljoprivredne površine odlazi na voćnjake, čak 43%, dok na vinograde odlazi 30,8%, a na maslinike 26,2%. Iako je u 2017., u usporedbi s 2016., smanjena ukupna korištena poljoprivredna površina za 3,2%, iskorištena poljoprivredna površina voćnjaka, vinograda i maslinika ipak je bila veća za 0,2%.

¹ Čavrak, V. ur. (2011) Gospodarstvo Hrvatske. Zagreb: Politička kultura. Poglavlje 9, str. 173-190.

<https://www.vup.hr/Data/Files/1302211420564.pdf>

² Europska komisija – Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) i poljoprivreda u Europi – Najčešća pitanja http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_hr.htm

Hrvatske regije

Zbog raznovrsnih klimatskih uvjeta i različite kvalitete tla Hrvatska obiluje poljoprivrednim proizvodima. Kako bismo u statistici lakše odredili koje su kulture i gdje najzastupljenije, uvelike nam pomaže Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku³, prema kojoj Hrvatsku dijelimo na dvije regije – Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku, u kojima se protežu mnogobrojna poljoprivredna zemljišta. Prema podacima za 2016., u tim regijama djelovale su više od 134 tisuće poljoprivrednih gospodarstava, a jezgru hrvatskoga poljoprivrednog sektora činila su 130 264 obiteljska poljoprivredna gospodarstva⁴. Velika većina obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava proteže se na površini manjoj od pet hektara zemlje (69,5%). Komercijalna obiteljska gospodarstva protežu se pak na površini i većoj od 20 hektara, a najviše ih je mješovitog tipa, što znači da se bave i uzgojem usjeva i uzgojem stoke.

Kontinentalna Hrvatska

Produktivnijom regijom što se tiče poljoprivrede često se smatra Kontinentalna Hrvatska. Ta regija proteže se na gotovo 3,2 milijuna hektara, što je 0,9 hektara površine po stanovniku, a to je svrstava u regiju s intenzivnijom biljnom i stočnom proizvodnjom.

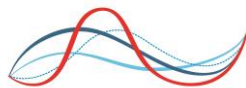
Iako je u Kontinentalnoj Hrvatskoj proizvodnja žitarica najzastupljenija, ona ipak u 2017., u usporedbi s 2016., bilježi najveće smanjenje površine, i to od 12,2%.

Za tu regiju karakteristična je i proizvodnja uljane repice, koja je u 2017. u usporedbi s 2016. porasla za 20,2%, što je ujedno najveći prirod od 1990. Također, zabilježen je i porast priroda aromatskoga, začinskoga i ljekovitog bilja za 60,9%, šećerne repe za 10,8% te suncokreta za 4,8%.

U 2017. najveći pad priroda po hektaru imao je silažni kukuruz, odnosno kukuruz koji se najčešće koristi u prehrani stoke, 11,3 tona po hektaru manje nego godinu prije. Smanjio se i prirod šećerne repe po hektaru, i to za devet tona, a smanjeni su i prirod po hektaru ostalih usjeva kao što su krumpir, kukuruz za zrno i djetelina. Dok se proizvodnja tih usjeva smanjuje, proizvodnja voća i povrća u 2017. porasla je u odnosu na 2016., a najveći rast proizvodnje, i to od 437,5%, ostvarile su trešnje. Povećana je i proizvodnja ostalog voća i

³ Državni zavod za statistiku – Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku 2012. (NKPJS 2012.)
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_08_96_2161.html

⁴ Državni zavod za statistiku –
<https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Struktura%20poljoprivrednih%20gospodarstava/metodologija.htm>

povrća u 2017. u odnosu na 2016., pa je tako proizvodnja breskvi porasla za 335,2% i bobičastog voća za 253,2%, dok je proizvodnja dinja porasla za 205,7%, rajčica za 68,9% te krastavaca i kornišona za 60,0%.

Jadranska Hrvatska

Jadranska Hrvatska proteže se na gotovo 2,5 milijuna hektara, što je 0,6 hektara površine po stanovniku. Područje Jadranske Hrvatske ima važno i zapaženo mjesto na „vinskom atlasu“, a najvažniji nasadi vinove loze nalaze se na istarskom dijelu. Stoga ne čudi da je u 2017. najzastupljenija sorta bijelog vina prema površini bila upravo Malvazija istarska s čak 1 662 hektara, dok je najzastupljenija sorta crnog vina bio Plavac mali s 1 550 hektara površine.

Proizvodnja vina, bijeloga i crnoga, u 2017. godini na području cijele Hrvatske iznosila je 726 tisuća hektolitara, a od toga je 257 tisuća hektolitara proizvedeno u Jadranskoj regiji.

Važan je uzgoj maslina i proizvodnja maslinova ulja, u cijelosti u Jadranskoj Hrvatskoj. Što se tiče proizvodnje maslina, u 2017. došlo je do pada u odnosu na 2016., i to za 7,2%. No proizvodnja maslinova ulja u 2017. je porasla za 8,5% u usporedbi s prošlom godinom zahvaljujući jako dobrom randmanu.

Kada govorimo o Jadranskoj Hrvatskoj, moramo spomenuti i morsko ribarstvo, koje je karakteristično za tu regiju. Naime, u 2016. uzgoj plave ribe u Hrvatskoj je bio viši za 53,9% u odnosu na 2012., kada je zabilježen najmanji uzgoj plave ribe u posljednjih pet godina. Tri najzastupljenije plave ribe koje su ulovljene u 2016. bile su srdela, s ulovom od 53 909 tona, inćun s 8 125 tona te plavica s 1 640 tona. Ulov tune iznosio je 511 tona, dok je njezin uzgoj iznosio 2 934 tone.

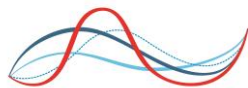
Ekološka poljoprivreda u Hrvatskoj

Kada govorimo o poljoprivredi u Hrvatskoj, ne možemo ne spomenuti ekološka poljoprivredna gospodarstva, koja nose oznaku definiranu Uredbom Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda te Pravilnikom o ekološkoj proizvodnji⁵.

Ako usporedimo 2017. s 2013., broj novih ekoloških poljoprivrednih proizvođača porastao je za 1 088 te je njihov ukupan broj u 2017. iznosio 1 382. U istoj godini najviše ekoloških

⁵ Državni zavod za statistiku –

https://www.dzs.hr/Hrv/DBHomepages/Poljoprivreda/Ekološka%20poljoprivreda/EP_metodologija%20HR.htm

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 29. lipnja 2018.

poljoprivrednih proizvođača bilo je u Osječko-baranjskoj županiji, njih čak 661, dok je na drugome mjestu bila Sisačko-moslavačka županija s 346 poljoprivrednih proizvođača, a na trećemu Brodsko-posavska s 301 zabilježenim ekološkim poljoprivrednim proizvođačem.

Najviše korištene površine poljoprivrednog zemljišta u 2016. bilo je u Osječko-baranjskoj županiji, točnije 17,2 tisuća hektara, a slijede Ličko-senjska s 11,5 tisuća hektara te Splitsko-dalmatinska županija s gotovo 9,4 tisuća hektara. Što se tiče ekološkog uzgoja stoke, u 2016. najviše je na taj način uzgojeno ovaca, čak 50,5 tisuća grla, dok je taj broj u 2013. bio tek 19 tisuća. Najviše ekološki uzgojenih ovaca u Ličko-senjskoj je županiji, gotovo 12 tisuća grla, dok je za Sisačko-moslavačka županiju karakterističan ekološki uzgoj goveda (dvije tisuće grla) te peradi (911 grla).

Poljoprivredna politika Europske unije i Hrvatske

Poljoprivreda je pod utjecajem širokog spektra prirodnih čimbenika poput slabe plodnosti tla, skraćene sezone uzgoja, nepristupačnog terena, zabačenosti lokacija te nedostatka vode.

Upravo zbog nepredvidivosti prirode Europska unija je 1962. formirala Zajedničku poljoprivrednu politiku. Glavni cilj te politike jest pomoći europskim poljoprivrednicima da udovolje potrebama 500 milijuna građana, a zadatak joj je omogućiti im pristojan život te zajamčiti ustaljenu i sigurnu opskrbu hranom po cijeni prihvatljivoj za potrošače. Tri su prioriteta na koja se usmjerava reforma iz lipnja 2013. – zajamčiti održivu proizvodnju hrane, osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima te poticati uravnotežen razvoja svih ruralnih područja EU-a⁶.

Važnost poljoprivrede neizmjenjiva je, a u posljednjih 50 godina upravo je Zajednička poljoprivredna politika EU-a glavni pokretač većine europske poljoprivrede, tako što prepoznaje važnu ulogu poljoprivrednika i drugih zemljoposjednika u upravljanju i očuvanju krajobraza.

---

⁶ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-631_hr.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_hr.htm)